

De energie van lokaal

De coöperatieve aanpak van energiebesparing in de praktijk

energie samen

mei 2026

Inhoudsopgave

04 **Voorwoord**
Linda van Roij & Ilonka Marselis, Energie Samen

06 **Lokaal vertrouwen, regionale slagkracht**
Stefan van Tongeren (ESR) over de kracht van Energie Samen Rivierenland

10 **In Apeldoorn begint de energietransitie bij de mensen zelf**
Floriske van Geest (deA) over eigenaarschap in de wijk, luisteren naar bewoners en duurzaam samenwerken

14 **Van warme truien tot warmere huizen: twaalf jaar samen bouwen aan een duurzamer Oisterwijk**
Robert Linck (DEC-Oisterwijk) over lokaal eigenaarschap, creatieve samenwerking en de kracht van doen

18 **Van energieloket naar energiehuis**
Coöperatieve voorbeelden van onze leden in actie

24 **Samen sterk tegen energiearmoede**
Coöperatieve voorbeelden uit het hele land

26 **Nawoord**
Siward Zomer, voorzitter Energie Samen

Voorwoord

Maak kennis met de kracht van lokaal: overal in Nederland komen bewoners in actie - met elkaar en voor elkaar. Zij vormen de motor van de energietransitie: samen brengen ze die in beweging, zodat iedereen kan meedoen.

Als coöperatieve beweging laten we graag zien wat die lokale kracht in de praktijk betekent: hoe mensen elkaar versterken, verantwoordelijkheid nemen en samen positieve verandering mogelijk maken - van lagere energierekeningen tot sterkere gemeenschappen. Door samen te werken met gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijven realiseren energiecoöperaties zichtbare impact in hun eigen buurt.

Energiearmoede en energiebesparing staan hoog op de politieke agenda. Door het hele land zetten energiecoöperaties zich al jarenlang in om bewoners te helpen energie te besparen. Daarmee spelen ze een belangrijke rol bij het realiseren van de overheidsdoelen én bij het versterken van hun eigen buurt. Tegelijkertijd dragen deze initiatieven bij aan de weerbaarheid van onze samenleving. Door lokaal samen te werken, kennis te delen en bewoners actief te betrekken, ontstaan sterke netwerken die beter in staat zijn om veranderingen en onzekerheden op te vangen.

Uit onderzoek van TNO (2024) blijkt dat de aanpak van energiearmoede met energiecoaches en -klussers aantoonbaar beter werkt wanneer deze lokaal is ingebed. In de praktijk geldt dat voor een breed scala aan activiteiten rond energiebesparing en samenwerking. Dat blijkt uit de voorbeelden in dit boekje: van initiatieven waar regionale slagkracht en lokaal vertrouwen hand in hand gaan, tot energiehuizen waar bewoners elkaar vinden en helpen bij het verduurzamen van hun woning.

In deze brochure presenteren we uiteenlopende voorbeelden van besparingsactiviteiten: van energieklusdiensten en energiecoaches aan huis tot collectieve inkoopacties en ondersteuning voor mkb en VvE's. Door het hele land ontstaan initiatieven die uitgroeien tot volwaardige energiehuizen - plekken waar kennis, hulp en ontmoeting samenkomen. Samen vormen ze een groeiende beweging van lokale energiecoöperaties die elkaar versterken en waar ook gemeenten en overheden op kunnen bouwen.

Wat al deze initiatieven kenmerkt, is de kracht van de mensen erachter: gedreven, praktische professionals die gewoon beginnen, doen wat nodig is en telkens nieuwe oplossingen vinden. Ze lopen vaak vooruit met hun plannen, omdat ze zien wat in de praktijk echt nodig is.

Als koepelorganisatie zijn wij ongelooflijk trots op wat onze leden - de lokale energiecoöperaties - al hebben bereikt. Door hun inzet, creativiteit en doorzettingsvermogen krijgt de energietransitie overal in Nederland een menselijk gezicht. Samen laten zij zien dat lokaal initiatief echt werkt: praktisch, betrokken en met blijvend resultaat.

We hopen dat deze brochure inspireert om samen in actie te komen - als bewoner of gemeente - en lokaal een energiehuis te bouwen. Een plek waar mensen terechtkunnen voor advies en praktische hulp bij energiebesparing, en waar samenwerking uitgroeit tot een gemeenschap die zich inzet voor een betaalbare energierekening voor iedereen.

Veel leesplezier,

Ilonka Marselis & Linda van Roij
Energie Samen

(Bron: TNO, "Energiehulpen effectief door lokale inbedding", 2024 – tno.nl/energiehulpen)

Overzicht: energiecoöperaties in Nederland

143.000
bewoners zijn lid van een coöperatie*

696
Energiecooperaties in Nederland*

437
Coöperaties ondernemen besparingsactiviteiten*

89,3%
van de gemeenten heeft een energie-initiatief*

Wat doen energiecoöperaties aan besparingsactiviteiten?
Van eerste hulp bij energiebesparing tot een compleet energiehuis-aanbod

Initiatief dat alleen coaches inzet

Initiatief dat ook collectieve inkoopacties en/of energiearmoedeaanpak organiseert

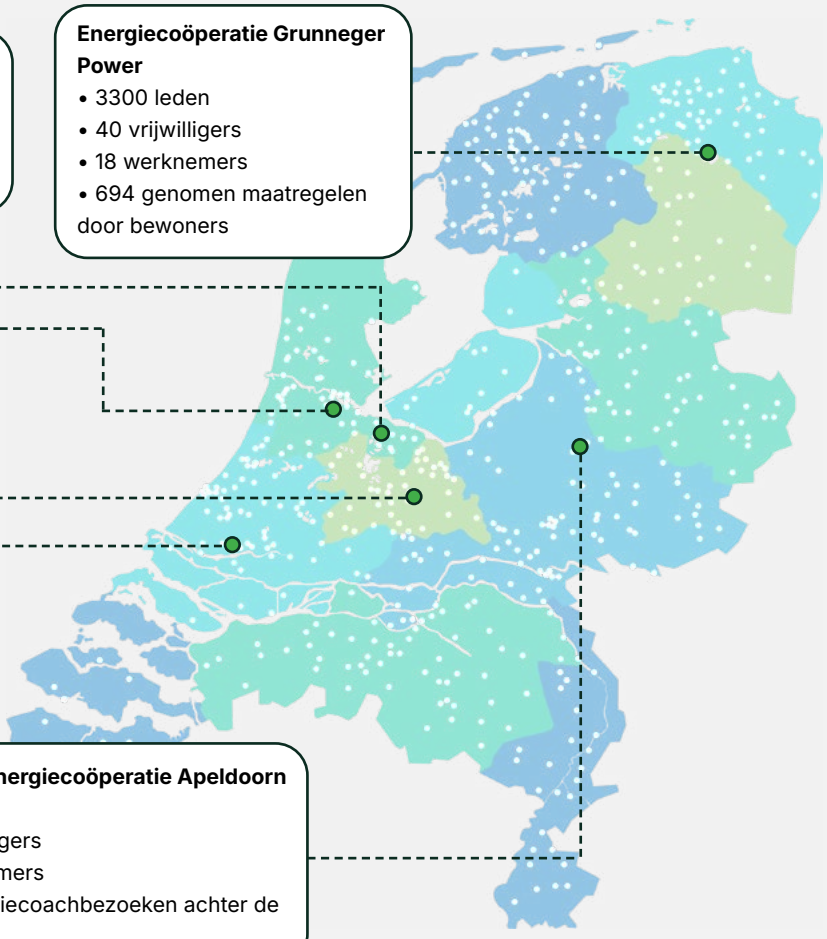

Initiatief dat volwaardig aanbod van energiehuisdiensten aanbiedt

Energiecoöperatie Wattnu
- 2000 leden
- 100 vrijwilligers
- 15 werknemers

Energiecoöperatie Groene Hub
- 50 leden
- 10 vrijwilligers
- 20 werknemers

Energiecoöperatie Grunneger Power
- 3300 leden
- 40 vrijwilligers
- 18 werknemers
- 694 genomen maatregelen door bewoners

Stichting Energie Zeist
- 65 vrijwilligers
- 6 werknemers

Energiecoöperatie Deelstroom Delft
- 400 leden
- 50 vrijwilligers
- 9 werknemers

Duurzame Energiecoöperatie Apeldoorn
- 1100 leden
- 100 vrijwilligers
- 30 werknemers
- 1340 energiecoachbezoeken achter de voordeur

** (Bron: HIER, "Lokale Energiemonitor 2025", 2025 – hier.nu/lokale-energie-monitor-2025)*

Interview

Lokaal vertrouwen, regionale slagkracht

Stefan van Tongeren over de kracht van Energie Samen Rivierenland (ESR)

In Rivierenland gebeurt iets bijzonders. De energietransitie wordt er niet van bovenaf uitgerold, maar samen van onderop opgebouwd. Bewoners, ondernemers en gemeenten slaan de handen ineen. Die lokale samenwerking blijkt een krachtige motor achter de energietransitie. Stefan van Tongeren was vanaf het begin betrokken bij het initiatief dat uitgroeide tot Energie Samen Rivierenland (ESR): “We zijn begonnen met een idee en een paar gedreven mensen. Inmiddels zijn we uitgegroeid tot een stevige organisatie met tientallen medewerkers, energiecoaches, energieloketten en een breed netwerk van samenwerkingspartners. En het werkt - juist omdat we lokaal geworteld zijn.”

Van buurtinitiatief tot regionale spil
Het begon in 2012, met een handvol inwoners en een gedeelde overtuiging. “Ik raakte geïnspireerd door transitiedenker Jan Rotmans,” vertelt Stefan. “Hij zei: als je iets wilt veranderen, begin dan in je eigen omgeving. Dus dat hebben we gedaan.”

Die eerste stap leidde tot windpark Betuwewind en vervolgens tot de oprichting van ESR. “Vanaf het begin hebben we bewust gekozen voor een brede benadering,” legt Stefan uit. “Niet alleen bewoners, maar ook bedrijven, bewonersgroepen en kwetsbare doelgroepen moesten mee kunnen doen. Juist die brede aanpak maakt in onze ogen het verschil.” Inmiddels speelt ESR een centrale rol in de uitvoering van de energietransitie in Rivierenland. “We zijn geen onderdeel van de overheid, maar voeren in de praktijk wél veel regionaal energiebeleid uit. Dat vraagt om vertrouwen, daadkracht en het lef om gewoon te beginnen.”

Die praktijkgerichte aanpak schuurt soms met formele processen, zoals aanbestedingen of het verdelen van rollen. Toch wordt ESR in de regio vooral gewaardeerd om die daadkracht. “Veel gemeenten hebben beperkte tijd of uitvoeringskracht. Dan helpt het als er een partner is die vooruitdenkt en initiatief neemt.”

Proactief en pragmatisch
Dat vooruitdenken zit in het DNA van ESR. Een treffend voorbeeld: het regionale energiehuis. “We hoorden dat er landelijke middelen beschikbaar kwamen, dus hebben we direct een plan geschreven en de Regio Rivierenland benaderd. Niet om voor te dringen, maar om te helpen,” zegt Stefan. Vaak hebben wij het projectplan al op tafel liggen voordat de gemeente weet dat er een opgave is.”

Het energieloket wordt regionaal georganiseerd, maar met een duidelijke lokale invulling: waar een coöperatie het zelf kan, gebeurt het lokaal; waar dat niet lukt, pakt ESR het op. Of zoals Stefan het samenvat: ‘Lokaal wat kan, regionaal wat moet.’

Energiearmoede? Niet afwachten, maar aanpakken
In tegenstelling tot veel andere coöperaties kozen ESR en het Energieloket Rivierenland ervoor om energiearmoede niet over te laten aan het sociaal domein.“We zagen dat er plannen waren voor een energiebank, maar het kwam als uitvoeringsorganisatie niet van de grond. Toen hebben wij het initiatief genomen en zijn we gaan bouwen aan een uitvoeringsstructuur. Inmiddels werkt ESR samen met ruim 80 organisaties: van voedselbanken, woningcorporaties en welzijnsorganisaties tot scholen, zorginstellingen, sportclubs, maatjesprojecten en geloofsgemeenschappen. Alleen samen kun je kwetsbare doelgroepen goed bereiken.” Deze aanpak leidt niet alleen tot hulp voor huishoudens in nood, maar creëert ook nieuwe kansen. “We leiden mensen uit de wijk op tot energiecoach of -fixer,” vertelt Stefan. “Zij helpen buurtgenoten én vinden zo weer aansluiting op de arbeidsmarkt. Het is een aanpak die energiearmoede, werkloosheid én het tekort aan technische vakmensen aanpakt. Zo verbind je opgaven in één beweging.”

Energiehuizen: meer dan een loket
ESR draagt ook bij aan de totstandkoming van een fysiek energiehuis in de regio. Het regionale centrum fungeert als ontmoetingsplek voor bewoners, ondernemers en professionals. “We organiseren evenementen, leiden mensen op, geven advies en laten oplossingen zien in een showroom. Het is een plek waar de energietransitie tastbaar wordt.”

Naast het regionale energiehuis zijn er ook lokale inlooploketten, die in elke gemeente een eigen invulling krijgen. “Soms zijn ze klein en laagdrempelig, soms uitgebreider. Belangrijk is dat er altijd een herkenbaar aanspreekpunt is in de buurt. Vertrouwen begint bij nabijheid.”

Voor Stefan is het energiehuis meer dan een loket. “Het is een motor voor leefbaarheid. Je begint bij energie, maar raakt ook gezondheid, onderwijs en een groene

leefomgeving. De energietransitie is een kans om wijken sterker, socialer en gezonder te maken."

De kracht van verbinding
In een regio met acht gemeenten en uiteenlopende lokale culturen is maatwerk onmisbaar. ESR speelt hierin een verbindende rol, altijd in nauwe samenwerking met de lokale energiecoöperaties. Vanuit een stevige regionale structuur ondersteunt de organisatie bewoners en gemeenten op verschillende niveaus: van lokale energiecoaches en wijkcontactpersonen tot centrale regie over grotere projecten. Waar gemeenten zelf al iets op poten hebben gezet, sluit ESR aan. Waar nog weinig is, nemen zij het voortouw. Die combinatie van regionale slagkracht en lokaal vertrouwen blijkt effectief om de energietransitie voor elkaar te krijgen. "Die verbindende rol nemen we graag op ons." Toch is die rol niet vanzelfsprekend. "We hebben geen vaste

plek aan tafel in beleids- of bestuurlijke overleggen. Terwijl brancheorganisaties die plek wél krijgen. Dat wringt soms, maar het motiveert ons ook om te blijven delen wat we bijdragen."

"We hebben een aanpak die energiearmoede, werkloosheid én het tekort aan technische vakmensen aanpakt. Zo verbind je opgaven"

Waar het echt om draait
"De grootste impact? Dat zit niet alleen in kilowatturen of CO_2-reductie," zegt Stefan. "We hielpen een oudere man die zijn energiecontract dreigde te verliezen, simpelweg omdat hij niet met digitale systemen overweg kon. Een kleine daad, maar voor hem een wereld van verschil. Of iemand die jarenlang aan de zijlijn stond en nu als energiecoach het verschil maakt in de wijk. Duurzaamheid gaat over meer dan cijfers - het gaat in de eerste plaats over mensen."

Interview

In Apeldoorn begint de energietransitie bij de mensen zelf

Floriske van Geest (deA) over eigenaarschap in de wijk, luisteren naar bewoners en duurzaam samenwerken

In een oud jaren '60-pand, midden in Apeldoorn, werkt een organisatie van bevlogen professionals en vrijwilligers onvermoeibaar aan een grootse missie: de energietransitie mogelijk maken - samen, lokaal en voor iedereen. De aanpak is nuchter en effectief: projecten ontstaan vanuit vragen van bewoners, niet vanachter een bureau. Samenwerken staat altijd centraal - met bewoners, met maatschappelijke partners, en met de gemeente.

Floriske van Geest, een van de twee directeuren en al jaren één van de drijvende krachten achter de Duurzame Energiecoöperatie Apeldoorn (deA), vertelt over de kracht van samen doen, slim groeien, en de menselijke kant van verduurzaming. "Wij zien bewoners niet als doelgroep, maar als medespelers. Dat maakt het verschil."

Professioneel vanaf dag één
Waar veel burgerinitiatieven klein en vrijwillig beginnen, koos deA vanaf de oprichting in 2011 bewust voor een andere koers. "We zijn direct begonnen met een professionele aanpak," vertelt Floriske. "Een directeur, een communicatiespecialist - allemaal op zzp-basis, want het budget was beperkt. Maar wel met het idee: het bestuur doet niet alles zelf, we bouwen aan een organisatie."

Die professionele start ging gepaard met duidelijke ambities en een veelzijdige aanpak. deA zette vanaf het begin breed in: op energieopwek, energiebesparing én bewustwording. Niet alleen woningeigenaren, maar ook huurders, scholen en kinderen werden actief betrokken. De eerste opwekprojecten legden de basis: er ontstond contact met bewoners, samenwerking met de gemeente en ruimte voor verdere groei. "We wilden vanaf het begin iets betekenen voor verschillende groepen," zegt Floriske. "Huurders, huiseigenaren, scholen - iedereen moest kunnen meedoen."

Vraaggestuurd en vanuit de praktijk
"Wij zijn echt een club van doeners," zegt Floriske. "We wachten niet tot iets perfect is. We starten klein, leren, verbeteren en bouwen voort." Nieuwe activiteiten ontstaan als antwoord op wat wij horen en signaleren bij bewoners. Denk aan de offerteservice, infrarood-wandelingen, tochtchecks en persoonlijke begeleiding door energiecoaches.

De werkwijze van deA is praktisch en mensgericht. Floriske: "Als we merken dat we bewoners ergens mee verder kunnen helpen en er is nog geen aanbod, dan ontwikkelen wij het zelf." Daarbij kiest de coöperatie bewust voor een stapsgewijze benadering. Waar het gemeentelijk beleid lange tijd mikte op complete verduurzaming in één keer, zag deA in de praktijk dat dit veel bewoners juist afschrikt. "Dan komt er een aannemer met isolatie, ventilatie, een warmtepomp én zonnepanelen, en dan haken mensen af," vertelt Floriske. Voor deze mensen is de oplossing: beginnen bij wat vandaag al kan. Kleine, haalbare stappen die aansluiten op iemands situatie en tempo. Door te laten zien hoe anderen dat doen, wordt het nog herkenbaarder. "Dat helpt echt. Als je het behapbaar maakt, doen mensen mee."

Vrijwillig en professioneel hand in hand
Bijzonder aan deA is de intensieve samenwerking tussen vrijwilligers en professionals. "Sommige vrijwilligers werken hier drie dagen per week,

onbetaald. Dat zegt iets over hoe zinvol het voelt," vertelt Floriske. "En hoeveel plezier het geeft - ook al is het lang niet altijd makkelijk." Iedereen denkt mee, neemt initiatief en leert van elkaar. Er is ruimte voor specialisatie: van warmtepompen tot het begeleiden van mensen in energiearmoede."

Die menselijkheid is voelbaar. Een energiecoach vertelde over een Syrische man, bang om over de schimmel in zijn huis te klagen, uit angst voor uitzetting. Tijdens hun gesprek kon hij eindelijk zijn verhaal doen. Toen hij haar bedankte, gaf hij haar een kus op het voorhoofd. 'Zó dankbaar,' zegt Floriske. "Dat zijn de momenten die je bijblijven."

Lokale verankering, organische groei

deA groeit, stap voor stap, vanuit de praktijk. "We bouwen voort op wat er is, werken samen met

andere lokale initiatieven en kiezen bewust waar we wel en niet op inzetten." Energiecoaches uit de wijk zorgen voor herkenbaarheid en vertrouwen. Inmiddels zijn we al bij meer dan 10.000 adressen over de vloer zijn geweest. Via bijeenkomsten en themasessies blijft de coöperatie in gesprek met bewoners, leden en partners zoals woningcorporaties. Het is intensief, maar die lokale worteling werpt zijn vruchten af. "We zijn voor veel Apeldoorners een bekend gezicht geworden. Iemand die er is, ook de volgende keer. Dat geeft vertrouwen."

Van losse projecten naar partnerschap
Niet alles ging vanzelf. "We verloren een aanbesteding voor een wijkproject waar we juist alles op hadden ingezet. Dat was wel even slikken." Maar die teleurstelling leidde tot iets groters: open gesprekken met de gemeente over structurele samenwerking.

Floriske: "We zijn nu voorkeurspartner voor de komende tien jaar. Dat betekent: rust, continuïteit én echte samenwerking. Niet alleen projecten uitvoeren, maar samen programmeren en evalueren."

Meer impact met minder middelen
Financieel blijft het puzzelen. "Voor opwek en offerteservices hebben we een verdienmodel, maar energiebesparing vraagt structureel om publieke financiering. Daar zit geen verdienmodel op - wel veel maatschappelijke waarde. Wij proberen met beperkt budget altijd maximale impact te maken."

De energiegemeenschap als toekomstbeeld
En de blik op morgen? Die is helder. "We willen energie breder trekken. Niet alleen zon, maar ook opslag, warmte, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Bewoners willen geen versnippering, maar samenhang: duidelijke oplossingen voor huis en buurt, én verbinding met elkaar. Dáár zetten wij op in."

“We zijn voor veel Apeldoorners een bekend gezicht geworden. Iemand die er is, ook de volgende keer. Dat geeft vertrouwen.”

En bovenal draait het om de menselijke maat. “Energie is geen luxeproduct. Het is een basisvoorziening. Net als het ziekenfonds vroeger. Het moet betaalbaar, eerlijk en lokaal georganiseerd worden. Dát is onze missie. We willen dat de energiegemeenschap iets wordt waar mensen zich echt mee verbonden voelen.”

Regionaal voorbeeld
deA is inmiddels ook buiten Apeldoorn actief. Andere coöperaties kloppen aan voor hulp bij hun website, communicatie, projectopzet of energiearmoede-aanpak. “We delen actief kennis om collega-coöperaties te versterken. Dat is de kracht van coöperatief werken: samen leren, samen doen.”

Iedereen kan meedoen
Wat ooit begon als een klein initiatief, is uitgegroeid tot een veelzijdige organisatie met impact. “Onze organisatie is als een fonkelend diamantje,” zegt Floriske. “Zoveel facetten, soms moeilijk in één zin te vatten - maar als je goed kijkt, zie je hoe prachtig het geheel werkt. Het werkt als mensen sámen iets opbouwen. Voor hun woonplaats, voor hun buurt. Voor elkaar.”

Die veelzijdigheid is tegelijk de kracht: van zonneprojecten tot gesprekken aan de keukentafel, van technische expertise tot sociale steun. “Of het nu gaat om een dak vol zonnepanelen of een bewoner die zich eindelijk gehoord voelt. Uiteindelijk draait het om één helder doel: een energietransitie die dichtbij mensen staat, eerlijk is en ruimte biedt voor ieders bijdrage.”

Interview

Van warme truien tot warmere huizen: twaalf jaar samen bouwen aan een duurzamer Oisterwijk

Robert Linck (DEC-Oisterwijk) over lokaal eigenaarschap, creatieve samenwerking en de kracht van doen

Vijf jaar geleden stonden ze met een stapel vouchers bij de supermarkt om inwoners aan te spreken over simpele energiemaatregelen. Nu leiden ze grootschalige wijkprojecten, runnen een energiehuis en werken met tientallen betrokken inwoners, adviseurs en klussers aan de verduurzaming van Oisterwijk, buurdorpen en de regio daaromheen. DEC-Oisterwijk bewijst dat lokale energiecoöperaties méér zijn dan leveranciers van energiebesparing: ze brengen mensen bij elkaar, bouwen bruggen tussen gemeente en bewoners en zorgen dat plannen ook echt uitgevoerd worden. Robert Linck, mede-initiatiefnemer van Duurzame Energie Coöperatie Oisterwijk (DEC Oisterwijk): "Het draait om vertrouwen. Als je dat opbouwt, kun je samen bergen verzetten."

Een ludiek begin dat iets in beweging zette
Het begon met een bonte stoet van truien, een modeshow op het dorpsplein en een flinke dosis enthousiasme: Warme Truiendag. Een klein groepje enthousiastelingen zette het op poten met één doel: mensen op een vrolijke manier bewust maken van energieverbruik. Met 1.400 bezoekers en 150 vrijwilligers kwam er iets bijzonders op gang in Oisterwijk. Robert: "Het leerde ons meteen een belangrijke les: als je het leuk maakt, samendoet en zichtbaar bent in de gemeenschap, dan gaan mensen écht meedoen."

Van buurtproject naar breed gedragen energiemissie
Na dat eerste succes groeide het initiatief snel door. DEC-Oisterwijk werd officieel opgericht, met een duidelijke missie: een duurzaam energielandschap opbouwen, samen met en voor alle inwoners. Het aantal projecten breidde zich uit: van coöperatieve zonnedaken onder de vlag van Zon op Oisterwijk - waardoor ook mensen zonder geschikt dak konden meedoen - tot deelname aan het grote Spinderwind-windmolenpark met tien andere coöperaties. Elke stap was een zorgvuldig samenspel van inwoners, vakmensen en de gemeente, waarbij niet alleen energie werd opgewekt, maar ook vertrouwen en verbondenheid groeiden.

Een energiehuis waar de drempel laag is
Om de energietransitie voor bewoners écht zichtbaar en bereikbaar te maken, opende de coöperatie in Tiliander - vlak naast het sociale loket - een energiehuis. Voor de uitvoering richtte DEC een aparte stichting op: Oisterwijk Duurzaam. "Daar kan iedereen binnenlopen: voor advies, voor informatie, of gewoon met een vraag," vertelt Robert. Vaak leidt dat tot een huisbezoek door een van de energieadviseurs of klussers. Tijdens zo'n bezoek worden direct kleine maatregelen uitgevoerd, zoals tochtstrips plaatsen, ledlampen monteren of radiatorfolie aanbrengen. Ook is er een gespecialiseerd team dat met blowerdoorapparatuur een 'Lek-check' kan doen om luchtlekken op te sporen.

Het werk ligt in handen van een hecht team van zo'n achttien veelzijdige (semi-)vrijwilligers - vaak gepensioneerde vakmensen - die niet alleen advies geven, maar tijdens één bezoek ook direct maatregelen doorvoeren. Bij kwetsbare huishoudens gebeurt dit kosteloos. Zo zijn inmiddels honderden woningen energiezuiniger gemaakt, waardoor bewoners meer comfort ervaren en minder tocht in huis hebben. Daarnaast organiseert DEC in Tiliander regelmatig lezingen over thema's als warmtepompen, zelf je woning isoleren en thuisbatterijen. De volle zalen bewijzen telkens hoeveel behoefte er is aan dit soort praktische kennis.

Energiearmoede als groeiversneller
Soms is één project het echte keerpunt. Voor DEC was dat het project Energiearmoede. "We gingen echt de wijk in: van deur tot deur, de straat op, mensen persoonlijk aanspreken," vertelt Robert. Van de 840 woningen op de lijst kregen er 640 een energieadvies, vaak direct gevolgd door kleine ingrepen: tochtstrips plaatsen, radiatorfolie aanbrengen, een ventilator tegen vochtproblemen, de CV-ketel zuiniger instellen of zelfs voorzetramen plaatsen.

De resultaten verrasten iedereen. "De gemeente had nooit gedacht dat we zó veel mensen zouden bereiken," zegt Robert. Voor DEC zelf was het een enorme bevestiging: hun menselijke aanpak werkte écht. Voor de gemeente betekende het vertrouwen - ze bewezen dat hun aanpak werkte, en verdienden ruimte om door te groeien. En in de praktijk werd het een katalysator: met dit succes in handen kon DEC opschalen, nieuwe projecten starten en zich steviger positioneren in de samenwerking met de gemeente en regio.

Slim financieren voor blijvende impact
Continuïteit vraagt om een stevige basis. Bij DEC-Oisterwijk krijgen vrijwilligers een passende vergoeding - genoeg om inzet structureel te maken. "Het voordeel van betalen is dat degene die het werk doet zich ook echt committeert," legt Robert uit. "En het moet leuk blijven - plezier en onderlinge verbondenheid zijn minstens zo belangrijk. Het is echt team-work."

In de beginjaren deelden ze gratis vouchers uit, maar meer dan de helft bleef ongebruikt. "No pricing, no value," zegt Robert. "Mensen waarderen wat ze zelf mede betalen." Nu kost een advies € 115 exclusief btw, waarvan de gemeente € 50 subsidieert, zodat inwoners € 88 betalen. Voor wie dat niet kan, neemt de gemeente de kosten volledig voor haar rekening.
Het energieloket kwam tot stand dankzij een slimme financieringmix: de gemeente nam een deel voor haar

rekening, en de Rabobank stapte in voor drie jaar. “Dat was een belangrijk moment,” vertelt Robert. “Daarmee konden we niet alleen het loket starten, maar ook opleidingen voor vrijwilligers en een centrale plek in Tiliander realiseren - midden in de gemeenschap.”

Altijd een stap vooruit denken
Vooruitdenken zit in het DNA van DEC-Oisterwijk. Toen het Nationaal Isolatie Programma in beeld kwam, had DEC al een uitgewerkt plan van acht pagina’s klaarliggen, waardoor de gemeente snel kon aanhaken. Die aanpak gaf vertrouwen én leverde een nieuw project op.

Toch blijft er een kwetsbaar punt: het grootste deel van het werk wordt gedragen door een klein aantal trekkers, onder wie Robert (73). “Daarom blijven we nieuwe krachten betrekken,” vertelt hij. “Vaak zijn dat vitale 60-plussers die hun ervaring en tijd willen inzetten. Zo houden we de coöperatie toekomstbestendig.”

“Ik noem ons graag de huisarts voor de energietransitie”

De huisarts voor de energietransitie
Wat DEC-Oisterwijk doet, gaat verder dan zonnepanelen plaatsen of huizen isoleren. “Wij zijn er voor mensen,” zegt Robert. “Zonder eigenbelang, met oog voor wat zij nodig hebben. Ik noem ons graag ‘de huisarts voor de energietransitie’: dichtbij, vertrouwd, en we kijken altijd naar het geheel, mensen in hun eigen woning. Juist dat persoonlijke maakt het verschil.”

Van energieloket naar energiehuis

Coöperatieve voorbeelden van onze leden in actie

In het Klimaatakkoord van 2019 zijn afspraken gemaakt die hebben geleid tot het oprichten van gemeentelijke energieloketten. Het energieloket had als doel om met name bewoners te informeren over en ondersteunen bij het nemen van energiebesparende maatregelen in de woning. In sommige gemeenten is dit energieloket uitgevoerd door lokale energie-initiatieven.

De ondersteuning van energieloketten was bedoeld om overwegend digitaal en telefonisch plaats te vinden. In de praktijk bleek echter dat zowel bewoners als energie-initiatieven grote toegevoegde waarde ondervinden aan fysiek contact en behoefte hebben aan ontmoetingsplaatsen. Hiermee zijn de initiatieven zichtbaarder en is ondersteuning beter toegankelijk voor diverse doelgroepen. Bovendien draagt een fysieke locatie vaak bij aan het versterken van samenwerking tussen diverse lokale organisaties.

Goed nieuws dus dat Europese richtlijnen uit 2024 voorschrijven dat de komende jaren energiehuizen met een uitgebreid ondersteuningsaanbod én fysieke locaties worden opgezet. In energiehuizen komt straks alle besparingsondersteuning samen. Voor bewoners, het mkb en beheerders van maatschappelijk vastgoed is het één portaal. Aan de achterkant zullen de verschillende diensten vaak uitgevoerd worden door verschillende partijen. Energie-initiatieven kunnen hier een belangrijke rol in nemen.

De praktijk loopt vooruit op deze beleidsontwikkeling: een aantal energiecoöperaties is al doorgegroeid tot een professionele uitvoeringsorganisatie die het voortouw neemt om een volwaardig energiehuis met compleet aanbod neer te zetten.
De fysieke plekken lopen sterk uiteen in vorm. Denk bijvoorbeeld aan een laagdrempelig inlooppunt of mobiele bakfiets in de buurt, een gemeentelijk energieloket of een duurzaamheidscentrum waar je naast energieadvies ook terecht kan voor ondersteuning bij vergroening, afval of duurzame mobiliteit. Er zijn ook grotere regionale centra met opleidingsplaatsen en een showroom voor installaties en isolatiematerialen.

Meer informatie:

Van energieloket naar energiehuis – Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW)

Bespaaractiviteiten waar energie-initiatieven al aan werken

Ondersteuning mkb
Energieadvies, financiering

Advies op afstand
Online en telefonisch

Fysiek energieloket
Lokaal en regionaal, vast en mobiel

Ondersteuning VVE
Energieadvies, financiering

Persoonlijk advies aan huis
Energiecoach, warmtescan, woningdossier

Technische ondersteuning
Energieadvies

Aanpak energiearmoede
Energiecoach en energieklusser

Opleiding en omscholing
Energiecoach, leerwerktraject, technici

Lokale aanpak isolatie
Collectieve inkoopacties

Praktische ondersteuning
Energieklusser, offerteservice, subsidieaanvraag

Ondersteuning particuliere verhuurder
Energieadvies, financiering

Specialistische ondersteuning
Monumenten, VvE's, etc.

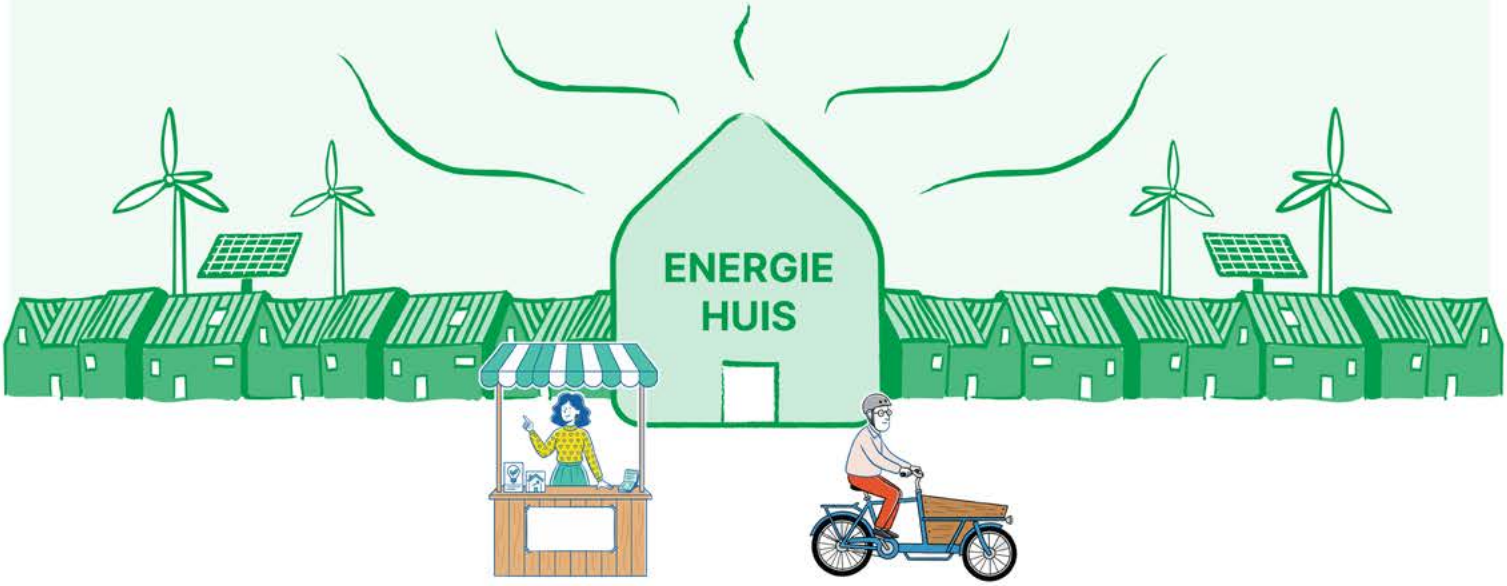
Monitoring en rapportage
CRM, CMS, woningdossier, lokaal eigendom

Financiële ondersteuning
Advies financieringsmogelijkheden

Communicatie en participatie
Bewoners betrekken, informatiebijeenkomsten, gemeenschap opbouwen

Ondersteuning maatschappelijk vastgoed
Energieadvies, financiering

De coöperatieve praktijk sluit goed aan op het toekomstig beleid door energiehuisactiviteiten nu al in te bedden in de gemeenschap.

Hoe worden deze activiteiten nu gefinancierd?

- **Heel veel vrijwilligersuren**
- **SpUk Lokale Aanpak Isolatie** *(eindigt eind 2028)*
- **SpUk Energiearmoede** *(eindigt eind 2027)*
- **CDOKE uitvoeringsmiddelen voor klimaat- en energiebeleid decentrale overheden** *(eindigen 2030)*
- **Overhead uit opbrengsten opwekprojecten**
- **Gemeentelijke of provinciale subsidies** *(sporadisch, afhankelijk van de gemeente)*

Van energieloket naar energiehuis

Coöperatieve voorbeelden van onze leden in actie

In dit artikel laten we zien op welke manieren energie-initiatieven al invulling geven aan hun fysieke energieloketten en ontmoetingsplaatsen, vooruitlopend op de energiehuis-implementatie.

Energieloket Rivierenland – Energiecoöperatie Energie Samen Rivierenland

In acht Gelderse gemeenten kunnen bewoners terecht bij Energieloket Rivierenland, uitgevoerd door coöperatie Energie Samen Rivierenland. Hun aanpak verbindt het lokale gezicht met regionale slagkracht. In elke gemeente staan mensen klaar in bemenste loketten, en ook in de wijken worden bewoners actief opgezocht. Het Smart Technology Experience Centre (S-TEC) in Tiel vormt het kloppend hart: een inspirerende plek waar technische opleidingen worden gegeven, bewoners en mkb terechtkunnen voor advies, en een showroom vol slimme oplossingen te vinden is.

Ga naar de website ↗

Foto door Marco Hofsté

Energieloket Achterhoek – Coöperatie Agem

Het coöperatieve Energieloket Achterhoek is hét aanspreekpunt voor verduurzaming en aardgasvrij wonen voor inwoners van acht gemeenten in de Achterhoek. In de Achterhoek weten ze: samen bereik je meer. Daarom helpt het loket bewoners stap voor stap in het proces, met persoonlijke aandacht en begeleiding. Er is een breed palet aan diensten en projecten ontwikkeld, waardoor bewoners profiteren van hulp dichtbij huis én van gedeelde kennis en expertise. Inwoners kunnen terecht bij de vaste balie in Wehl en bij inloopspreekuren op verschillende locaties in de aangesloten gemeenten.

Ga naar de website ↗

Regionaal Energiecentrum – Stichting Energie Zeist

Het Regionaal Energiecentrum in Zeist is een levendige ontmoetingsplek voor zeven Utrechtse gemeenten. Hier werken vrijwilligers van Stichting Energie Zeist samen met professionals van Grijs naar Groen. Ze helpen bewoners, VvE's en mkb met onafhankelijk en praktisch advies om hun pand comfortabeler en energiezuiniger te maken. De ruimte doet dienst als showroom, workshoplocatie én broedplaats voor bewonersinitiatieven.

Ga naar de website

EnergieHuis Slim Wonen

In Zuidoost-Brabant is EnergieHuis Slim Wonen hét herkenbare gezicht van de energietransitie. Ruim negentig energiecoaches staan wekelijks klaar om bewoners te helpen besparen, opwekken en verduurzamen. Ze denken mee over subsidies, leningen en praktische maatregelen. Het EnergieHuis bruist van de activiteit: inloopspreekuren, themabijeenkomsten, huisbezoeken, warmtebeeldscans en blowerdoortests. Met een eigen showroom, een toegankelijke website en levendige socialmediakanalen is dit huis niet alleen informatief, maar ook inspirerend.

Ga naar de website

Energiekoffiekar – Energiecoöperatie Grunneger Power

Grunneger Power fietst met de koffiekar door buurten in Groningen, vaak samen met lokale initiatieven, om inwoners te spreken over energie en duurzaamheid. Ze laten zien hoe ze samen met buurtbewoners duurzame energie opwekken en helpen energie besparen en verduurzamen. Sinds deze zomer staan ze nóg sterker: samen met 30 andere coöperaties en groene inwonersinitiatieven ondertekenden ze het manifest Van erkenning naar impact, een krachtig statement voor een snellere, eerlijkere en lokaal gedragen energietransitie in Groningen.

Ga naar de website

Foto door Jawsmedia

Energiewinkel – Energiecoöperatie Zutphen Energie

De Energiewinkel in het hart van Zutphen is het bruisende middelpunt van lokale energie-initiatieven. Hier helpen energiecoaches, adviseurs en energiefixers bewoners met praktische oplossingen, in samenwerking met FIXbrigade NL. Ook vind je er het ‘spreekuur van het Groenpunt’. En uniek: bewoners kunnen er direct overstappen op lokaal opgewekte duurzame energie. Een plek waar besparen en opwekken hand in hand gaan.

Ga naar de website

Energieloket Oisterwijk – Duurzame Energiecoöperatie Oisterwijk (DEC)

In het hart van Oisterwijk vind je een energieloket waar de deur altijd openstaat. Hier kunnen bewoners gewoon binnenlopen voor onafhankelijk en persoonlijk advies. Samen met de gemeente biedt DEC-Oisterwijk een compleet pakket aan ondersteuning: van adviesgesprekken bij het loket en bewonersavonden tot energieadvies aan huis, het uitvoeren van een lek-check, het aanbrengen van kleine maatregelen zoals kierdichting, en een collectieve isolatie- en offerteservice.

Ga naar de website

Foto door Bas Gijselhart

Energiehuis – Energiecoöperatie Deltawind

Op het eiland Goeree-Overflakkee bouwt Deltawind samen met bewoners aan een eerlijke en lokale energietoekomst. In opdracht van de gemeente runt ze het energieloket, waar bewoners terechtkunnen bij energiecoaches en adviseurs voor warmtescans, energiedisplays en advies over financiering en ISDE-regelingen. Ook helpt Deltawind buurtinitiatieven om zelf aan de slag te gaan. Als lokale energiecoöperatie met windparken in eigen handen investeert Deltawind direct terug in de gemeenschap. Het mooiste voorbeeld daarvan is hun eigen Energiehuis: een duurzaam, circulair gebouw dat dient als thuisbasis van het energieloket én als ontmoetingsplek voor iedereen die verder wil verduurzamen.

Ga naar de website

Energiehuis Delft - Energiecoöperatie Deelstroom Delft

Het Energiehuis van 015 Duurzaam in Delft is een plek waar energie, creativiteit en ontmoeting samenkomen. Hier draait het om sociale verbinding en plezier: van een duurzame-huizenroute tot een zero-waste-dag, kruidenwandelingen en een circulaire bouwmarkt. Ook de Speelgoedbank en het Repair Café zijn regelmatig van de partij. In het aangrenzende café kun je terecht voor een praatje, koffie en goed advies van een energiecoach.

Ga naar de website

Energiehuis Hilvarenbeek – Energiecoöperatie Hilverstroom

Toen Energiecoöperatie Hilverstroom startte met het ondersteunen van bewoners via energiecoaches, ontstond al snel de behoefte — én de kans — om een vaste plek te creëren. Zo ontstond het Energiehuis aan de Vrijthof 11: een toegankelijke ontmoetingsplek waar bewoners met al hun vragen over verduurzamen en energie besparen terechtkunnen.

Tijdens het inloopspreekuur is iedereen welkom voor een eerste gesprek of praktisch advies. Bewoners kunnen er — of eenvoudig via de website — afspraken maken voor persoonlijke ondersteuning, zoals een energiecoachgesprek, woningdossier, lek-check, klussendienst, uitleen van meetapparatuur, gezamenlijke offertebeoordeling, hulp bij subsidieaanvragen en deelname aan lokale acties.

Ga naar de website

Samen sterk tegen energiearmoede

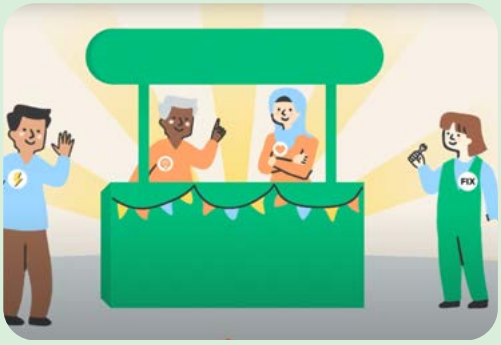
Coöperatieve voorbeelden uit het hele land

Sinds de energiecrisis is er meer structurele aandacht voor energiearmoede. Onderzoek van TNO laat zien dat lokale inbedding cruciaal is voor de effectiviteit van ondersteuning aan huishoudens in energiearmoede. Daarom zijn juist lokale energie-initiatieven bij uitstek geschikt om een aanpak te ontwikkelen die werkt in de praktijk.

In deze collectie vindt u korte introducties van inspirerende voorbeelden van coöperaties die energiearmoede aanpakken. Van samenwerking met gemeenten en woningcorporaties tot leerwerktrajecten en slimme manieren van financiering. Klik om door te gaan naar de volledige artikelen.

Energieloket – Almelo

In Almelo werken Almelo Energie, de FIXbrigade en de gemeente samen om energiecoaching, fixing en bouwadvies beter op elkaar af te stemmen. Door deze krachtenbundeling bieden zij één centraal loket, waar zowel huurders als huiseigenaren terechtkunnen voor energiehulp. In een animatie is te zien hoe deze samenwerking werkt en welke voordelen het oplevert voor bewoners en betrokken organisaties.

Klik hier en lees verder

Klik hier en lees verder

Energiecoöperatie WattNu

Samen Sterk: Wattnu en gemeente Gooise Meren verenigen krachten tegen energiearmoede

Door nauwe samenwerking tussen WattNu, de gemeente Gooise Meren en lokale welzijnsorganisaties - en woningcorporaties is een veelzijdige, structurele aanpak ontstaan tegen energiearmoede. Met meer dan 100 vrijwilligers en betrokkenheid van lokale partners, huisbezoeken, actieve begeleiding en maatwerkoplossingen weten ze bewoners effectief te bereiken.

Klik hier en lees verder

Groene Hub

Sociale en ecologische doelen combineren met de Donut deals

Donut Deals koppelen sociale en ecologische doelen in concrete samenwerkingsverbanden: organisaties stellen zowel duurzame milieudoelen als sociale doelen rondom energiearmoede. Op die manier ontstaat een aanpak die bewoners meeneemt in vergroening én in sociale rechtvaardigheid.

Klik hier en lees verder

ZutphenEnergie

Slim samenwerken in (energie) armoede

Zutphen Energie combineert slimme financiering en praktische inzet om huishoudens met een smalle beurs te ondersteunen. Met de Energiebank, een zonnepark speciaal voor huurders en de straat-voor-straatacties met coaches en fixers bereiken zij bewoners die zelf vaak geen hulp vragen, en bieden zo zowel directe verlichting als structurele oplossingen.

Stichting Energie Zeist

Stichting Energie Zeist zet in op verduurzaming en energiearmoedebestrijding door sterke samenwerkingen

Stichting Energie Zeist verbindt verduurzaming met sociale betrokkenheid door bewoners met een smalle beurs te koppelen aan vrijwillige Energiemaatjes. Zij geven niet alleen bespaaradvies, maar bieden ook praktische hulp en kleine materialen. Zo ontstaat een laagdrempelige aanpak die direct verlichting geeft én bewoners stap voor stap verder helpt richting structurele oplossingen.

EnergieVitaal Rivierenland

Samenwerking tussen woningcorporatie Thius en EnergieVitaal Rivierenland opent deuren naar duurzame oplossingen

Door een pilot met woningcorporatie Thius in Tiel laat EnergieVitaal Rivierenland zien hoe technische slimme maatregelen zoals waterzijdig inregelen woningcomfort én energiekosten kunnen verbeteren. Met zorgvuldige voorlichting, transparantie naar installateurs en vertrouwen tussen partijen worden bewoners ontzorgd met maatregelen die zowel praktisch als structureel werken.

015 Duurzaam

Van energiebesparing naar werk- een sociale aanpak in Delft

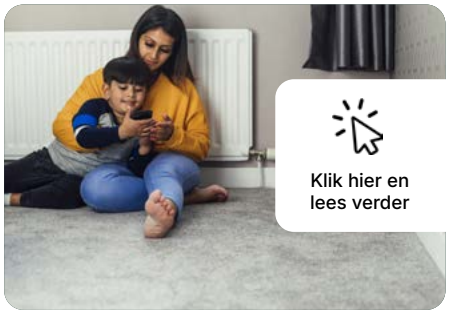
In Delft biedt 015 Duurzaam een leerwerktraject waarin buurtbewoners worden opgeleid tot energiehulpen: zij krijgen betaald werk terwijl zij anderen helpen met verduurzaming en energiebesparing in hun wijk. Zo ontstaat een aanpak die werkgelegenheid, gemeenschap en energietransitie samenbrengt.

EnergieVitaal Rivierenland

Van de keuken naar energiecoaching

Van kok naar energiecoach - via Werkcentrum Rivierenland vond Bianca Frank een nieuwe uitdaging bij EnergieVitaal in Tiel. In haar werk als energiecoach helpt ze bewoners met energiebesparing en ontdekt ze dat het persoonlijke contact, de praktische hulp en het bijdragen aan verduurzaming perfect bij haar passen.

Energiek Leiden

DAEB-regeling als fundament voor lokale energiearmoede-aanpak

Dankzij de DAEB-regeling krijgt Energiek Leiden de ruimte om structureel te werken met energiecoaches en fixers, zonder de rompslomp van aanbestedingen. Met heldere afspraken, financiële zekerheid en vertrouwde gezichten uit de wijk bouwen zij aan een aanpak die bewoners dichterbij brengt én echt iets verandert.

Baarn Duurzaam en Energie Actief Soest

Alternatieve financiering in de strijd tegen energiearmoede

In Baarn en Soest zorgen serviceclubs zoals Lions, Rotary en de Ronde Tafel via benefietevenementen voor extra middelen om energiearmoede aan te pakken. Met deze alternatieve financiering kan de lokale energiecoöperatie bewoners ondersteunen met advies en kleine maatregelen die direct effect hebben.

Nawoord

Deze brochure laat u kennismaken met inspirerende voorbeelden van lokale energiecoöperaties die energiebesparingsmaatregelen toepassen en energiehuizen opzetten. Deze initiatieven zijn meer dan technische oplossingen of slimme projecten. Ze laten zien wat er gebeurt als mensen zich lokaal organiseren om in hun eigen behoeften te voorzien. Want dat is precies waar coöperaties in essentie voor staan: samen verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van leven in de eigen buurt, wijk of gemeente.

Coöperaties zijn sterk omdat ze lokaal geworteld zijn. De leden kennen elkaar of kennen iemand die iemand kent. Dat sociale netwerk is niet alleen waardevol, het is cruciaal voor succes. In de praktijk betekent het dat bewoners sneller bereikt worden, dat er vertrouwen is, en dat initiatieven aansluiten bij wat er werkelijk leeft in een wijk. Dat maakt coöperaties ook bijzonder effectief bij het uitvoeren van energiebesparingsmaatregelen, juist in buurten waar de nood het hoogst is. Zij weten waar ze moeten zijn, en hoe ze mensen kunnen betrekken, activeren en ondersteunen.

Die kracht van het lokale zie je ook terug in de geschiedenis. De eerste coöperatieve banken functioneerden goed omdat boeren elkaar kenden en wisten wie betrouwbaar was. Op dezelfde manier weten energiecoöperaties vandaag de dag wie er in hun buurt hulp nodig heeft, waar er kansen liggen, en welke aanpak werkt. Ze zijn ingebed in hun gemeenschap en bouwen voort op relaties van onderling vertrouwen.

Bij deze coöperaties gaat het niet alleen om efficiëntie en maatregelen treffen tegen de laagste prijs. Hun werk toont ook een bredere maatschappelijke waarde. Ze versterken de sociale samenhang, geven bewoners een stem en dragen bij aan het gevoel van eigenaarschap over de eigen leefomgeving. Die sociale meerwaarde laat zich moeilijk vangen in cijfers of indicatoren. Je kunt er geen tender op uitschrijven of aanbesteding op organiseren. Gemeenschappen zijn geen doelgroepen, maar levende netwerken van mensen en bedrijven die samen de schouders zetten onder hun toekomst.

In de energietransitie zijn we dat perspectief op gemeenschap en gedeeld eigenaarschap voor een groot deel kwijtgeraakt. Energie werd grootschalig, anoniem en afstandelijk en uitgevoerd door marktpartijen. Maar er is een kentering gaande. Steeds meer mensen en organisaties bouwen aan een hernieuwde gemeenschap rondom energie – een energiegemeenschap die lokaal verankerd is, democratisch georganiseerd, en gericht op rechtvaardigheid en duurzaamheid.

In die wederopbouw spelen energiehuizen, gedragen door een energiecoöperatie, een sleutelrol. Het zijn fysieke plekken in de wijk of gemeente waar bewoners terecht kunnen voor een compleet aanbod van hulp, advies en actie. Hier komen de coöperatieve aanpak, sociale betrokkenheid en praktische uitvoering samen. Energiehuizen zijn de ankerpunten van de nieuwe lokale infrastructuur – niet alleen in stenen, maar ook in relaties. Ze maken de energietransitie tastbaar en toegankelijk, ook voor mensen die daar nu minder mee bezig zijn of het minst van profiteren.

En het blijft niet bij energie. Omdat coöperaties geworteld zijn in hun gemeenschap, zie je dat ze zich ook bezighouden met andere thema's: van voedsel en mobiliteit tot armoedebestrijding en sociale zorg. Ze zijn deel van een bredere beweging waarin mensen samen verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving en basisbehoeften.

Ik hoop dat de voorbeelden in deze brochure u hebben geïnspireerd. Niet alleen als illustratie van wat er kan, maar als uitnodiging om anders te denken over de rol van bewoners, gemeenschappen en lokale organisaties in de energietransitie. Laten we werken aan een samenleving waarin niet alleen politiek en markt iets te zeggen hebben, maar waarin ook de democratie in de wijk herleeft. Een samenleving waarin gemeente en gemeenschap elkaar aanvullen en versterken.

Lokale energiecoöperaties met een eigen energiehuis en een duurzame relatie met hun gemeente vormen in mijn ogen het juiste startpunt voor die beweging.

Siward Zomer
Voorzitter Energie Samen

Samen verder bouwen aan lokale energie?

Met het **traject Opgroeiruimte** ondersteunt Energie Samen gemeenten en energiecoöperaties bij het ontwikkelen van een gelijkwaardig en duurzaam partnerschap.

Ga naar de website

Colofon

Uitgever
Energie Samen

Redactie:
- Linda van Roij
- Ilonka Marselis
- Jacco Oskam

Vormgeving:
- Mick Brookman

E-mail redactie
linda.vanroij@energiesamen.nu

Druk
2026 Versie 2
Copyright © 2026 Energie Samen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

De brochure ‘De energie van lokaal’ is een uitgave van Energie Samen als onderdeel van de Participatiecoalitie.

De Participatiecoalitie is een samenwerkingscoalitie van HIER, de Natuur en Milieufederaties, LSA Bewoners, Energie Samen en Stichting Buurkracht. Deze samenwerkingspartners werken vanuit verschillende invalshoeken aan participatie van bewoners en bewonersinitiatieven in de energietransitie. Zie ook www.participatiecoalitie.nl.